

Fővárosi Ítéltábla

20.Gf.40.487/2020/12.

A Fővárosi Ítéltábla az 1000. sz. Ügyvédi Iroda (cím4, ügyintéző: dr. Dantesz Péter Antal ügyvéd) által képviselt Felperes1 (cím2) I. rendű és Felperes2 (cím2) II. rendű felpereseknek a Törös Ügyvédi Iroda (cím3, ügyintéző: dr. Törös Judit ügyvéd) által képviselt Alperes1 (cím1) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2019. október 10-én meghozott 34.G.41.043/2019/10. számú ítélete ellen a felperesek 12. sorszámon benyújtott fellebbezése folytán indult másodfokú eljárásban – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 (tizenöt) napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 300.000 (háromszázezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 1.538.288 (egymillió-ötszázharmincnolcezer-kétszáznyolcvannyolc) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperes jogelődjével, az bank Zrt.-vel 2008. szeptember 4-én megkötött és közjegyzői okirat száma számon közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés kezelési költség fizetésére vonatkozó 3.7. pontja, 4.3.1. pontjának „tartozás esedékességének napjának” fordulata, 4.6. pontja, valamint az árfolyamkockázat adósok általi viselését előíró 9. pontja tisztességtelen, ezért érvénytelen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: r.Ptk.) 209/A. § (2) bekezdése alapján. Jogkövetkezményként kérték a szerződés érvényessé nyilvánítását a megjelölt részek elhagyásával és azzal, hogy az alperest 19.280.527 forint és törvényes kamatai megfizetésére kérik kötelezni.

[2] Az árfolyamkockázat fogyasztókra terhelése körében az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-26/13., C-186/16. és C-51/17. számú ítéleteire hivatkoztak és előadták, hogy a feltétel nem átlátható, nem történt meg a felperesek megfelelő tájékoztatása. A kölcsönkérelemben hivatkozott Ügyféltájékoztatót nem kapták meg, maga a szerződés pedig nem tartalmazza a szükséges tájékoztatást.

[3] A kezelési költséggel kapcsolatban sérelmezték, hogy a szerződés nem rögzíti, hogy az milyen szolgáltatás ellenértéke. A feltétel akkor világos és érthető a fogyasztó számára, ha magából a szerződéses rendelkezésből egyértelműen megállapítható, hogy a kezelési költséggel szemben az alperes milyen szolgáltatást nyújt. Utaltak a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.704/2013/5. számú ítéletére.

[4] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, mert álláspontja szerint egyik támadott feltétel sem tisztességtelen. Az árfolyamkockázat feltárása megfelelően megtörtént a szerződés I.9. pontjában, illetve az árfolyamkockázattal kapcsolatos Ügyféltájékoztatóban. A kezelési költség minden olyan szolgáltatás ellenértéke, amit nem fed le az ügyleti kamat, és ami a kölcsön folyósításával, elszámolásával, nyilvántartásával és a hitelezéshez kapcsolódó banki működéssel van összefüggésben, meghatározása pedig az általános szerződési gyakorlatnak megfelelően történt.

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 254.000 forint perköltséget, valamint leletezés terhével rójanak le 1.118.000 forint eljárási illetéket.

[6] Tényként állapította meg, hogy a felperesek mint adósok 2007. augusztus 1. napján kölcsönszerződést kötöttek az alperesi jogelőddel mint hitelezővel. A kölcsön összegét 210.804 svájci frankban határozták meg azzal, hogy a bank legfeljebb 27.075.000 forintnak megfelelő deviza összeget folyósít, amely devizaösszeg tartalmazza a folyósítási jutalékot is.

[7] A kölcsönszerződés 3.7. pontja értelmében a felperesek az igénybe vett kölcsön összege után a kölcsön első részlete folyósításának időpontjától havonta a bank által egyoldalúan változtatható mértékű kezelési költséget kötelesek fizetni, melynek induló mértéke: évi 1,9%.

[8] A 4.3.1. pont szerint a felperesek a fizetési kötelezettségüket legkésőbb a tartozás esedékességének napján érvényes, a hitelező által az adott devizanemre meghatározott és az üzletszabályzatban rögzítettek szerint közzétett deviza eladási

árfolyamon kötelesek teljesíteni úgy, hogy a forint ellenérték legkésőbb az esedékesség napján a fenti számlán rendelkezésre álljon.

[9] A kölcsönszerződés 9. pontja tartalmazza a kockázatfeltáró nyilatkozatot, mely szerint a kölcsön kockázataival kapcsolatban a felperesek kijelentik, hogy az erre vonatkozó, hitelező által részükre nyújtott részletes tájékoztatást megismerték, megértették, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őket terhelő kockázatokkal tisztában vannak. Tudomásunk van különösen azon árfolyamkockázatról, hogy a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. A szerződés aláírásával a felperesek tudomásul veszik, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ők viselik. A felperesek kijelentik, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tették és a kockázatot fizetőképességüknek és vagyoni helyzetüknek megfelelően mérlegelve vállalták, a bankkal szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesítenek.

[10] Ítéletének jogi indokolásában az elsőfokú bíróság először az árfolyamkockázat adósokra hárítására vonatkozó rendelkezés tisztességtelenségét vizsgálta.

[11] Rögzítette, hogy az r.Ptk. 209. § (4) bekezdése és a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdése értelmében a főszolgáltatást meghatározó szerződési feltétel tisztességtelensége csak akkor vizsgálható, ha a feltétel nem világos és nem érthető, ez pedig a bank által nyújtott tájékoztatás alapján ítéltető meg. Ezután ismertette a tájékoztatással szemben az r.Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében, a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozatában és az EUB C-26/13., valamint C-51/17. számú ítéletében meghatározott követelményeket.

[12] Megítélése szerint a kölcsönszerződés I.9. pontja világos és egyértelmű tájékoztatást ad arról, hogy az árfolyamkockázatot a felpereseknek kell viselniük, amely abban nyilvánul meg, hogy a forint leértékelődése esetén a kölcsönszerződés futamideje alatt az esedékessé váló törlesztőrészek jelentősen növekedhetnek. Maguk a felperesek is akként nyilatkoztak, hogy a devizahitelből eredő kockázatok vagyoni kihatásait teljes mértékben viselik. Egy átlagosan körültekintő fogyasztó számára világosnak kellett lennie, hogy milyen következményei lehetnek a devizahitel igénybevételével együttjárási árfolyamváltozásnak. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás ezért megfelel a jogszabályokban, az EUB ítéleteiben, így a C-51/17. számú ügyben, és a Kúria jogegységi határozataiban meghatározott követelményeknek.

[13] A jóhiszeműség és tisztesség követelményének és az együttműködési kötelezettségnek megfelelően elvárható a fogyasztótól, hogy a nagy összegű és hosszabb távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt, a szerződési feltételeket tartalmazó okiratot – az

átlagfogyasztótól elvárható gondossággal – át kell tanulmányoznia, és ha a szerződésben olyan rendelkezéseket észlel, amelyeket nem ért, magyarázatot igényelhet. A felperesek személyes meghallgatásából azonban az állapítható meg, hogy aláírás előtt nem olvasták el a kölcsönkérelmet, illetve a szerződést.

[14] A szerződéskötéskor a hitelező részéről eljáró ügyintéző tanúvallomása szerint a felpereseket szóban is tájékoztatta az árfolyamkockázatról, az általuk aláírt 410-es számú nyomtatvány szerint pedig az üzletszabályzatot és az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást is átvették a banktól. Az elsőfokú bíróság ezért a csatolt okiratok és a banki ügyintéző nyilatkozata alapján megállapította, hogy a perbeli ügylet során a felpereseket az alperes az árfolyamkockázatról, és annak következményeiről megfelelően tájékoztatta.

[15] Nem találta tisztességtelennek a kezelési költségre vonatkozó szerződési feltételt sem. Az r.Ptk. 523. §-a és a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: r.Hpt.) 203. § (1) bekezdés c) pontja, 209. § d) pontja és 212. § (2) bekezdése alapján ugyanis a bank a kamat fizetésén kívül egyéb díjak, költségek kikötésére is jogosult. Az alperes ezért a kölcsönrel kapcsolatos adminisztratív teendők ellenértékéként költséget számíthatott fel. Utalt a Szegedi Ítéltábla egy eseti döntésére, amelynek értelmében, ha a pénzügyi intézmény olyan díjat, költséget, vagy egyéb járulékot terhel ki a fogyasztóra, amelynek felszámítására sem jogszabály, sem a szerződés alapján nem jogosult, az nem eredményez érvénytelenséget.

[16] Alaptalannak ítélte a szerződés 4.6. pontjának tisztességtelenségére alapított kereseti kérelmet is, amelyben a felek a kölcsön és az adósok tartozásának összegére a bank üzleti könyveit és nyilvántartásait fogadják el, ezért a keresetet elutasította.

[17] Az ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő fellebbezést kérve annak megváltoztatását és a keresetnek helyt adó határozat hozatalát. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság hiányosan állapította meg a tényállást, és abból téves jogi következtetést vont le. Az ítéletből nem derül ki, hogy a felperesek megkapták-e az árfolyamkockázattal kapcsolatos Ügyféltájékoztatót. A tanúvallomás a 410-es számú nyomtatványra vonatkozik, az azonban csak az üzletszabályzatra és a THM számítására vonatkozó anyagra utal, míg a felperesek az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatót nem kapták meg.

[18] Az elsőfokú bíróság nem vizsgálta meg, hogy a tájékoztatás megfelel-e az EUB C-186/16. számú ítélete 50. pontja, illetve a rendelkező rész 3. pontja által meghatározott követelményeknek. A fogyasztó számára rendelkezésre bocsátandó információk körébe tartozik minden olyan körülmény, ami árfolyamváltozást idézhet elő, így ezekről a közgazdasági törvényszerűségekről tájékoztatni kellett volna a felpereseket. A kamatlábak változása önmagában árfolyamkockázati elem, ennek a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására azonban nem tér ki a szerződés 9. pontja.

[19] A bíróságnak a C-51/17. számú ítéletből levezethetően a szerződéskötéskori ténybeli és jogi állapotból kell kiindulnia, másrészt a kérdéses feltételt a szerződés egyéb rendelkezéseivel összhangban, azok együttes hatását figyelembe véve kell értékelnie. Így figyelemmel kell lenni az egyoldalú hiteldíjmódosításra, valamint az árfolyamrésre vonatkozó feltételekre is, amelyek nyomán a fogyasztó a hitel teljes költségét nem láthatja át. A bank a törlesztéskor alkalmazandó árfolyamot, illetve az árfolyamrést is önkényesen határozhatja meg, így az adósok valójában nem is az árfolyamrésnek, hanem a hitelező üzletpolitikájának voltak kitéve, ami az árfolyamkockázat feltárásától függetlenül érvénytelenné teszi a szerződést.

[20] Az EUB C-229/19. és C-289/19. számú egyesített ügyekben meghozott ítélete értelmében tisztességtelen, érvénytelen a szerződés, ha kockázati elemet tartalmaz, ami a szerződés megkötésének időpontjában jelentős egyenlőtlenséget hozhat létre, még akkor is, ha az egyenlőtlenség csak bizonyos körülmények bekövetkezésekor keletkezik és a kockázati elem esetleg a fogyasztó számára keletkeztetne előnyöket. Az árfolyamkockázat feltárása tehát alkalmatlan az egyenlőtlenség kiküszöbölésére, a szerződés mindenképpen érvénytelen.

[21] Az így kialakult egyensúlytalanság úgy küszöbölhető ki, ha a fogyasztó 20% mértékű változásig viseli az árfolyamkockázatot, azt meghaladóan viszont nem.

[22] Érvelésük szerint a kezelési költség tekintetében is hiányos a tényállás, és nem tér ki az EUB C-621/17. számú ítéletében meghatározott szempontokra, amelyek nyomán a Kúria sajtóközleményben, majd a BH2020. 180 számú eseti döntésben ismertette a vizsgálendő körülményeket. A szerződésből nem azonosítható, hogy van-e valamilyen szolgáltatás a kezelési költség mögött, amit a bank indokolatlanul számított fel svájci frankban. Emiatt az összeg aránytalan is a nyújtott szolgáltatáshoz képest, hiszen az adminisztratív tevékenységek nem a kölcsön összegétől függnének. A svájci frank árfolyamának emelkedésével a kezelési költség is nő, holott a banknak nem merül fel többlettevékenysége vagy költsége. Az r.Hpt. 2011 szeptemberétől meg is tiltotta a kezelési költség devizában történő felszámítását. Szolgáltatás ellenében az alperes egyébként is csak díjat számíthatna fel, költségként készkiadásai megtérítését kérhetné.

[23] A felperesek kérték a per tárgyalásának felfüggesztését az EUB előtt C-609/19. és C-932/19. számon folyamatba lévő eljárás befejezéséig. Előbbi a kockázatteltárás tartalmával kapcsolatos kérdésre fog választ adni, utóbbi pedig az árfolyamrés tisztességtelenségének jogkövetkezményeire. Mivel a per tárgya az árfolyamrésre, illetve az egyoldalú kamatemelésre vonatkozó feltétel, továbbá az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás együttes hatásainak értelmezése, így figyelembe kell venni a C-932/19. számú eljárásban meghozandó ítéletet.

[24] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Hangsúlyozta, hogy a felperesek a kölcsönkérelem aláírásával elismerték, hogy megkapták az árfolyamkockázatot bemutató ügyféltájékoztatót. Annak szövege, valamint a szerződésben szereplő kockázatfeltáró nyilatkozat megfelel a jogszabályi követelményeknek, a tájékoztatás megtörténtét a tanú is megerősítette. A BDT2013. 2889 számú eseti döntés értelmében a fogyasztónak is kötelessége tájékozódni, szükség esetén magyarázatot kérni. Az EUB C-229/19. és C-289/19. számú ügyekben hozott ítélete részvénylízingszerződésekben alkalmazott felmondás tisztességtelenségére vonatkozik, így nem hozható párhuzamba az árfolyamkockázattal.

[25] A kezelési költséggel kapcsolatban kifejtette az alperes, hogy az r.Ptk. mellett az ágazati jogszabályok, így az r.Hpt. határozza meg a bankkölcsön szerződés tartalmát. Ennek 2. számú melléklete 10.3. pontja alapján – ahogyan arra az EBH2012. G.4 számú döntés is rámutat – a hitel nyújtására irányuló pénzügyi tevékenység magába foglalja a hitelképesség vizsgálatával, a hitelszerződés előkészítésével, a folyósított hitel nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével és behajtásával kapcsolatos intézkedéseket is. Ezek ellenértékeként számítható fel a kezelési költség. Az átlagos fogyasztó számára a kezelési költség fogalma világos, azt a jogszabályok is nevesítik, átalánykénti felszámítását is megengedik.

[26] A kezelési költség a kölcsönszerződés elsődleges tárgyát adó kötelezettségre vonatkozik, így tisztességtelensége nem vizsgálható. A költség nagysága, az ár-érték arány ettől függetlenül sem vizsgálható a tisztességtelenség szempontjából, de – ha mégis vizsgálható lenne – a feltétel egyébként sem tisztességtelen. A banknak devizaforrást kellett biztosítania a deviza alapú hitelekhez, amiket a forintosításig folyamatosan meg kellett újítania. Ezek a forrásköltségek devizában merülnek fel (kamat, CDS felár, SWIFT költség stb.) és nem kapcsolhatók közvetlenül egy-egy ügylethez. A fiókhálózat, a call center, a hozzájuk kapcsolódó háttérterületek is szolgáltatást nyújtanak az adósoknak a szerződés fenntartása és teljesítése érdekében.

[27] Az alperes kérte a tárgyalás felfüggesztésére irányuló felperesi indítvány elutasítását is.

[28] Az ítéltábla a fellebbezést a veszélyhelyzet során érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedések újbóli bevezetéséről szóló 112/2021. (III. 6.) Korm. rendelet 27. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[29] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem és ellenkérelem keretei között bírálta felül a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: r.Pp.) 253. § (3) bekezdése alapján. Fellebbezés hiányában az r.Pp. 228. § (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedett az elsőfokú ítéletnek a szerződés 4.6. pontja tisztességtelensége megállapítása iránti keresetet elutasító rendelkezése.

[30] A fellebbezés alaptalan.

[31] Az ítéltábla mindenekelőtt a tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmet vizsgálta, azt azonban alaptalannak találta az alábbiak szerint. Az EUB C-609/19. számú eljárásában felvetett kérdésekben az EUB már több alkalommal állást foglalt, így a C-186/16. sz. Andriciu és társai kontra Banca Românească SA ügyben 2017. szeptember 20-án hozott ítéletében (41. és 51. pontok), valamint a C-51/17. sz. Alperes1 és társa kontra Ilyés Teréz és Kiss Emil ügyben 2018. szeptember 20-án hozott ítéletében (78. és 83. pontok). Ezek a határozatok részletesen kifejtik, hogy milyen körülmények vizsgálata alapján ítélt meg az árfolyamkockázat viseléséről szóló szerződési feltétel világossága és érthetősége. Az ítéltábla ezért nem találta megállapíthatónak, hogy az árfolyamkockázat tisztességtelensége vizsgálatának szempontjából az EUB-tól olyan új tartalmú jogértelmezés lenne várható, ami a kereset elbírálására érdemben kihatna.

[32] A C-932/19. számú eljárásában az árfolyamrés és az egyoldalú hiteldíjmódosítást lehetővé tévő szerződési feltétel tisztességtelensége jogszabály általi orvoslásának uniós joggal való összeegyeztethetőségét vetette fel az előzetes döntéshozatalt kérő bíróság. Jelen pernek azonban nem tárgya ezen feltételek tisztességtelensége, a felperes keresete ezekkel a kikötésekkel kapcsolatban kérelmet nem tartalmazott, így az r.Pp. 152. § (2) bekezdése alapján a per tárgyalása egyik eljárásra figyelemmel sem függeszthető fel.

[33] A fellebbezés érdemét tekintve helytállóan hivatkoztak a felperesek arra, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan és részben tévesen állapította meg, és indokolási kötelezettségének sem tett eleget teljeskörűen. Az elsőfokú bíróság ezzel megszegte az r.Pp. 206. § (1) bekezdését és a 221. § (1) bekezdését. Ezek az eljárási szabálysértések azonban a másodfokú eljárásban kiküszöbölhetők voltak, így az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére nem volt szükség.

[34] Az ítéltábla ezért kiegészíti az elsőfokú ítélet által megállapított tényállást azzal, hogy a felperesek 2008. április 8-án aláírták az alperesi jogelőd 209-es számú, kölcsönkérelem elnevezésű nyomtatványát, melynek 6. oldalán úgy nyilatkoztak: „büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem és aláírással igazolom, hogy [...] az Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól szóló kiadványban foglaltakat megismertem és az abban foglaltak alapján tudomásul veszem, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönök a forintban nyilvántartott kölcsönökhöz képest magasabb kockázatot jelentenek, tekintettel az esetleges árfolyamváltozásokra”.

[35] A 2005. május 30-ai keltezésű Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól elnevezésű irat információkat tartalmazott az árfolyamváltozással és a kamatváltozással kapcsolatban is, szöveges és táblázatos, számszaki formában. Felhívta a figyelmet arra, hogy

a hitel devizaneme és a forint közötti árfolyamváltozás hatással van mind a folyósítandó hitelösszegek, mint a törlesztőrészek (tőke-, kamat- és kezelési költség tartozás) mértékére. Ha a szerződéskötés és a folyósítás között a forint árfolyama gyengül az adott devizával szemben, akkor több forint kerül folyósításra, de maximum a folyósítási limitnek megfelelő összeg. Ha viszont a forint árfolyama erősödik, akkor a folyósításra kerülő forintösszeg kevesebb lehet, mint amennyire az ügyfél a kölcsönszerződés megkötésekor számított. Ha a forint árfolyama gyengül, akkor a devizában kifejezett törlesztőrészlet forintra átszámított összege magasabb lesz, azaz „drágul” a hitel. A forint erősödése tehát könnyíti a törlesztési terheken, gyengülése pedig növelheti azokat. A kamatváltozással kapcsolatban rögzítette az Ügyféltájékoztató, hogy a devizahitelek kamatai az euró és svájci frank kamatnövekedése miatt változhatnak. A hitelfelvételi döntés előtt érdemes szem előtt tartani, hogy hosszabb távon a forintkamatláb várható csökkenése, illetve a devizakamatlábak potenciális növekedése jelentősen mérsékelheti a devizaalapú hitelek jelenlegi előnyét. Jelenleg mind az eurózónában, mind Svájcban rendkívül alacsonyan, történelmi mélyponton van a kamatszint. A múltbeli adatokból kiindulva középtávon devizakamat-emelésre is lehet számítani. A kamatemeléssel párhuzamosan vagy ettől függetlenül is bekövetkezhet a forint árfolyamának gyengülése. Ezt követően táblázat mutatja be, hogy adott mértékű devizakamatemelkedés és adott mértékű forint árfolyamgyengülés milyen mértékben növeli a törlesztőrészeket. A tájékoztató felhívja a figyelmet arra, hogy az árfolyamváltozás hatására adott esetben pótfedezetet kell nyújtania az adósnak. Összefoglalóan rögzíti továbbá, hogy a devizában nyújtott hiteleknel a forinthitelekkel ellentétben a tőke és a kamat mértéke is változhat, ezáltal a törlesztőrészek a forinthiteleknel gyakrabban és nagyobb mértékben ingadozhatnak. Célszerű ezért, hogy az ügyfelek hitelfelvételi döntéseiket ne a jelenlegi kamat- és árfolyamszint alapján maximalizálják, hanem kalkuláljanak a jövőbeni törlesztőrészlet esetleges jelentős ingadozásával, illetve tartós növekedésének lehetőségével is.

[36] Az ítéltábla pontosítja továbbá az elsőfokú bíróság ítéletét annyiban, hogy a kölcsönszerződés megkötésére 2008. szeptember 4-én került sor, az elsőfokú határozat ugyanis a 2. oldal 3. bekezdésében és a 11. oldal 6. bekezdésében – egymástól is eltérő – téves időpontokat rögzít. Ugyancsak tévesen tartalmazza az elsőfokú bíróság ítélete a bank részéről eljáró ügyintéző nevét: tanú2 járt el ugyanis és tett vallomást a perben, nem pedig a 13. oldalon hivatkozott tanú1.

[37] Az elsőfokú bíróság hiányosan ismertette a felperesek kereseti kérelmét is, mivel pusztán az érvénytelenség megállapítása iránti keresetet rögzítette, holott a felperesek a szerződés érvényessé nyilvánítását is kérték a megjelölt részek elhagyásával és azzal, hogy az alperest 19.280.527 forint és törvényes kamatai megfizetésére kérik kötelezni.

[38] Az így kiegészített és pontosított tényállás alapján az elsőfokú bíróság ítélete érdemben felülbírálható volt. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az árfolyamkockázat feltárása a jogszabályi követelményeknek megfelelően megtörtént, így nem tisztességtelen a szerződés 4.3.1. pontjának felperesek által megjelölt rendelkezése és a 9. pont sem.

[39] Ebben a körben helyesen ismertette az alkalmazandó jogszabályokat, az EUB irányadó ítéleteit és a vonatkozó jogegységi határozatokat.

[40] Elmulasztotta azonban az r.Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően értékelni a bizonyítékokat az Ügyféltájékoztató felperesek általi megismerése kapcsán, és – ahogyan arra a felperesek is helyesen utaltak a fellebbezésükben – nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy megkapták-e ezt az iratot. Helytállóan hivatkoztak a felperesek arra is, hogy a tanúvallomás a 410. számú nyomtatványra vonatkozik, ami azonban nem utal az Ügyféltájékoztatóra.

[41] A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján azonban megállapítható, hogy a felperesek megkapták az Ügyféltájékoztatót. Az általuk aláírt kölcsönkérelem „Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól” elnevezésű kiadványra utal, és ezzel megegyezik az alperes által A/1. szám alatt csatolt irat elnevezése. Annak nincs érdemi jelentősége, hogy utóbbi egy külön sorban szereplő megjegyzés szerint a PSZÁF ajánlása alapján készült. A tájékoztató tartalmi vizsgálatából is az tűnik ki, hogy a forint- és a devizahitelek kockázatának összehasonlító bemutatását tartalmazza, így a kölcsönkérelem hivatkozása tartalmilag is megfelel a kérdéses Ügyféltájékoztatónak. Maguk a felperesek csatolták a 34.G.41.043/2019/3. számú beadványukhoz a PSZÁF 2001-ben kiadott ajánlását, ami ugyan kifejezetten nem szól az árfolyamkockázatról, de a 12. pontban felhívja a figyelmet a pénzügyi termékekkel kapcsolatos esetleges kockázatok megítélését lehetővé tevő információkról szóló tájékoztatásra és részletes ajánlásokat fogalmaz meg a tájékoztatás tartalmára és formájára nézve. A rendelkezésre álló okirati bizonyítékot cáfoló adat nem merült fel a perben, így a szerződés I.9. pontja mellett az Ügyféltájékoztató is figyelembe vehető volt a tájékoztatás vizsgálata során.

[42] Az I.9. pontból a fogyasztó számára egyértelműen megállapítható, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított gyengülése a törlesztőrészek növekedéséhez vezet. Így az árfolyamkockázat működési mechanizmusa félreérthetetlenül kitűnik a tájékoztatásból. Az alperesi jogelőd arra is felhívta a figyelmet, hogy a változás akár jelentős mértékű tehernövekedést eredményezhet, ezért a felperesek értékelni tudták a forint súlyos leértékelődésének veszélyét, valamint ennek a saját pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt hatását is. Mivel a nyilatkozat szerint a kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben az adós viseli, az sem lehetett kétséges, hogy a kockázatnak nincs felső határa. A nyilatkozat az elvárt figyelemfelhívó jelleggel is rendelkezik annak rögzítésével, hogy az adós alapos megfontolás tárgyává tette a kockázatból fakadó lehetséges hatásokat és annak viselését fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelően mérlegelve vállalta.

[43] Az Ügyféltájékoztató ennél is részletesebb tájékoztatást tartalmaz. Bemutatja az árfolyamváltozás mechanizmusát és hatását a törlesztőrészekre, továbbá külön pontban foglalkozik a felperesek által hivatkozott kamatváltozás lehetőségével és annak az adós fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatásával. A szöveges tájékoztatás mellett példákkal bemutatva, szemléletesen, táblázatban ismerteti az árfolyam- és a kamatváltozás kumulatív hatását. A szöveg több helyen is hangsúlyosan felhívja arra a figyelmet, hogy jelentős

ingadozásra és tartós tehernövekedésre is sor kerülhet, a fogyasztónak ennek ismeretében kell üzleti döntéseit meghoznia.

[44] A fenti tájékoztatásból az átlagos fogyasztó számára világosan és érthetően kitűnik, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Egyértelmű az is, hogy az árfolyamkockázat jelentős gazdasági következményekkel, tehernövekedéssel járhat, így a tájékoztatás megfelel az EUB C-186/16. és C-51/17. számú ítéleteiben meghatározott követelményeknek.

[45] Nem osztja az ítéltábla a felperesek azon álláspontját, hogy tájékoztatást kellett volna kapniuk az árfolyamváltozást befolyásoló körülményekről. Az árfolyamok változását előidéző makrogazdasági tényezők bemutatása, a pénzpiacok működésével kapcsolatos közgazdasági ismeretek megosztása nem volt feladata a hitelezőnek. Az ítéltábla ebben a körben osztja a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.770/2018/5/II. számú ítéletében kifejtetteket, amelynek értelmében a közgazdasági törvényszerűségekre vonatkozó részletes tájékoztatás éppen negatívan befolyásolná a laikus fogyasztó általi érthetőséget, illetve megtévesztő is lenne, mert az árfolyamokra nemcsak az ismert közgazdasági mechanizmusok, hanem bármilyen egyéb politikai, társadalmi változás vagy előre nem látható válság is kihathat, amelyekről nem lehetséges előzetesen tájékoztatni a fogyasztókat.

[46] Alaptalanul hivatkoztak a felperesek az árfolyamrés és az egyoldalú hiteldíjmódosítás kumulatív hatásaira. A per tárgya nem általában a szerződés átláthatósága volt, hanem a felperesek által a keresetben megjelölt feltételek tisztességtelensége. Ezek között nem szerepelt sem az árfolyamrésre, sem az egyoldalú hiteldíjmódosításra vonatkozó feltétel, azok tisztességtelenségét egyébként is kiküszöbölte a jogalkotó a DH1 törvénnyel. A felperesek a szerződés I.4.3.1. pontjának az árfolyamkockázatra vonatkozó szövegrészét, illetve az I.9. pontban szereplő kockázatfeltáró nyilatkozatot támadták. Ezek világossága és érthetősége nem függ attól, hogy a hitelező egyéb feltételekben kikötött-e egyoldalú hiteldíjmódosítási jogot, illetve felszámít-e árfolyamrészt.

[47] Tévesen értékeli a felperesek az EUB C-229/19. és C-289/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéletét is. Az ítélet alapján ugyanis a szerződésben szereplő kockázati elem önmagában nem eredményez tisztességtelenséget. Ez ellentétben állna az árfolyamkockázat viseléséről rendelkező feltétel tisztességtelensége körében az EUB által kialakított és számos ítéletben következetesen megjelenített ítélkezési gyakorlattal is, ami a tájékoztatás tartalmától teszi függővé a feltétel tisztességtelenségének vizsgálatát. Ahogyan arra az alperes is helyesen mutatott rá, a felperesek által hivatkozott ítélet eltérő jellegű ügyletekre vonatkozik, és pusztán abban a kérdésben foglalt állást, hogy egy feltétel tisztességtelensége megállapítható-e akkor is, ha a felek jogaiban és kötelezettségeiben megjelenő, tisztességtelenséget eredményező egyenlőtlenség csak bizonyos körülmények bekövetkezése esetén jön létre. A deviza alapú kölcsönszerződések esetében azonban a tisztességtelenséget a tájékoztatás hiánya és nem önmagában a kockázat vagy az árfolyamváltozás okozza.

[48] A fentiek alapján helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételek nem tisztességtelenek.

[49] A kezelési költséggel kapcsolatban helytállóan hivatkoztak a felperesek arra, hogy az EUB C-621/17. számú ítéletében meghatározott szempontok szerint kell értékelni a feltétel tisztességtelenségét. Az elsőfokú bíróság ítélete – ha röviddel is, de – az EUB döntése után született, így vizsgálnia kellett volna az EUB által relevánsnak tartott körülményeket. Az elsőfokú bíróság azonban lényegében annak rögzítésére szorítkozott az ítéletében, hogy a jogszabályok nem tiltják a kezelési költség kikötését. Ezzel ugyancsak megsértette az r.Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségét, azonban az ítéltábla ezt a hiányosságot a másodfokú határozatban pótolhatta anélkül, hogy további nagy terjedelmű, az elsőfokú eljárás megismétlését szükségessé tevő bizonyítás lefolytatására lett volna szükség.

[50] Tévesen állítja az alperes a fellebbezési ellenkérelmében, hogy a kezelési költség a főszolgáltatást meghatározó szerződési feltétel. Az EUB C-621/17. számú ítélete hangsúlyozza, hogy „a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése szerint a feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az árak vagy díjazásnak az ellenértékként szállított árunak vagy nyújtott szolgáltatásnak való megfelelésére, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek. E tekintetben a Bíróság már megállapította, hogy a szerződés azon feltételeit, amelyek az említett rendelkezés értelmében a „szerződés elsődleges tárgyának” fogalmába tartoznak, úgy kell érteni, mint amelyek e szerződés alapvető szolgáltatásait állapítják meg, és amelyek – ilyenekként – jellemzik azt. Ezzel szemben azok a feltételek, amelyek magának a szerződéses kapcsolatnak a lényegét meghatározó feltételekhez képest járulékos jelleggel rendelkeznek, nem tartozhatnak az említett fogalomba [...] A kérdést előterjesztő bíróságnak kell megítélnie az érintett kölcsönszerződés természetére, általános rendszerére és kikötéseire, valamint azon jogi és ténybeli összefüggésekre tekintettel, amelyekben az elhelyezkedik, hogy az érintett feltétel az adós azon szolgáltatása alapvető elemének minősül-e, amely abból áll, hogy a hitelező által a rendelkezésére bocsátott összeget visszafizesse” (31-33. pontok).

[51] A kérdést vizsgálva a Kúria a felperesek által is hivatkozott BH2020. 180 számon közzétett irányadó döntésében kifejtette, hogy az irányelv 4. cikk (2) bekezdése szerinti, a tisztességtelenség vizsgálhatóságának kivételét jelentő feltételeket megszorítóan kell értelmezni. A 2/2014. Polgári jogegységi határozat rögzítette, hogy a főszolgáltatást megállapító szerződési rendelkezéseknek azok tekinthetők, amelyek a szerződés jellemző szolgáltatását határozzák meg. Az r.Ptk. 523. §-a szerint a kölcsönnyújtásnak, azaz a főszolgáltatásnak az ellenértéke a kamat (számos esetben a kölcsönszerződés kizárólag kamatfizetési kötelezettséget ír elő). A felek ugyanakkor megállapodhatnak a kamaton felül más fizetési kötelezettségben is, de az nem minősül a főszolgáltatás ellenértékének, ezért tisztességtelensége az irányelv 5. cikke alapján vizsgálható.

[52] A vizsgálat szempontjait az EUB C-621/17. számú ítélete, illetve a Kúria fenti döntése rögzíti. Ennek értelmében három követelmény – az átláthatóság, a jóhiszeműség és az egyensúly – teljesülése esetén minősül tisztességesnek a kikötés.

[53] Az átláthatóság világos és érthető megfogalmazást jelent. Az EUB döntése hangsúlyozza, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben foglalt egyedileg meg nem tárgyalt (az alapügy tárgyát képező és hasonló) szerződési feltételekben, amelyek a fogyasztót terhelő kezelési költség és folyósítási jutalék összegét, azok kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák, az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék. Az a körülmény, ha a kezelési költség ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások egyértelmű beazonosítását nem teszi lehetővé a szerződés, a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben főszabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményeivel ellentétben. A

beazonosítható szolgáltatás nélküli díjfizetési kötelezettség előírása abban az esetben nem átlátható, ha nem tudható, hogy azt miért kell fizetnie a fogyasztónak.

[54] Az r.Ptk. 523. § (1) bekezdése értelmében a kölcsönszerződésben a hitelező főkötelezettsége a pénzösszeg rendelkezésre bocsátása, amellyel kapcsolatban merülhetnek fel költségei, azoknak ebben az esetben vagy a szerződésből, vagy a szerződéskötést megelőzően keletkezett egyéb okiratokból beazonosíthatóknak kell lenniük. Az EUB ítéletének 43. pontja értelmében annak van jelentősége, hogy a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege a teljes egészében tekintett szerződésből észszerűen érthető vagy levezethető-e. Ezenkívül a fogyasztónak képesnek kell lennie annak ellenőrzésére is, hogy nincs-e átfedés a különböző költségek, vagy az azok ellenében nyújtott szolgáltatások között.

[55] A „teljes egészében tekintett” szerződésnek részét képezik a felek megállapodásán túl mindazok a diszpozitív jogszabályi előírások, amelyekről a felek egyező akarattal nem tértek el, illetve a kógens jogszabályi rendelkezések is.

[56] Helytállóan hivatkozott ezért az alperes arra, hogy a tisztességtelenség vizsgálata során figyelemmel kell lenni az r.Hpt. előírásaira is. A 2-es számú melléklet III.7. pontja szerint a kamat az adós által a kölcsönt nyújtónak az igénybe vett kölcsön használatáért, kockázataért fizetendő. A 2-es számú melléklet I.10.3. pontja rögzíti, hogy a hitel- és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával, a hitel- és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja. A 206. § pedig nyilvántartás-vezetési kötelezettséget ír elő a hitelezőnek.

[57] Ebből következően a „teljes egészében tekintett” szerződésből világosan kitűnik, hogy milyen adminisztratív szolgáltatások nyújtására köteles az alperes. Az is megállapítható, hogy a kezelési költség nincs átfedésben az adós egyéb fizetési kötelezettségeivel. A kezelési költség mértéke, számítási módja, fizetésének esedékessége ugyancsak világosan és érthetően szerepel a szerződésben.

[58] Tévesen hivatkoznak a felperesek arra, hogy a kezelési költség mértéke nem függhet a kölcsön összegétől és az árfolyamok változásától. Nincs akadálya ugyanis annak, hogy a hitelező az adminisztratív szolgáltatások ellentételezését ne tételes elszámolás alapján, hanem átalányként írja elő, különös tekintettel arra, hogy ezen költségek, személyi és dologi kiadások lebontása az egyes szerződésekre szinte lehetetlen. Az átalányként történő felszámítás esetében pedig észszerű és méltányos, ha az adósok az általuk igénybe vett kölcsön tőkeösszegével arányos mértékű kezelési költséget fizetnek. Ebből pedig deviza alapú szerződések esetében szükségszerűen következik, hogy a költség is követi az árfolyamok – akár kedvező, akár kedvezőtlen – változását. Az r.Hpt. 2011-ben történt módosítása nem hat ki a korábban megkötött szerződésekre, az abban szereplő feltételek tisztességtelenségét nem befolyásolja.

[59] A felperesek azzal kapcsolatos érvelése, hogy a szolgáltatás díjjal és nem költséggel ellentételezhető, ellentétben áll nemcsak a felperesek további érveivel (amely szerint szolgáltatásnak kellene állnia a kezelési költséggel szemben), hanem az EUB és a Kúria hivatkozott ítéleteivel is. A feltétel tisztességtelenségét nem befolyásolja, hogy a szerződés díjnak vagy költségnek nevezi az adósok által fizetendő összeget.

[60] A kezelési költség évi 1,9%-os mértéke nem haladja meg az átlagos piaci mértéket, ugyanakkor erre a felperesek az elsőfokú eljárásban sem hivatkoztak, keresetüket lényegében arra – a fentiek szerint téves álláspontra – alapították, hogy a kezelési költség mögött nem áll semmilyen szolgáltatás.

[61] A fentiekre figyelemmel a hitelező észszerűen elvárhatta, hogy tisztességes és méltányos eljárása esetén a fogyasztó az egyedi tárgyalást követően elfogadja a kezelési költségre vonatkozó feltételt. Ezzel a kikötés a C-415/11., „Aziz” ítélet 66. pontja szerinti teszt alapján nem sérti a jóhiszeműség követelményét.

[62] A kifejtettek alapján a perbeli szerződés 3.7. pontja megfelel az EUB C-621/17. számú ítéletében és a hazai joggyakorlatban rögzített valamennyi feltételnek, így nem tisztességtelen.

[63] Helytállóan jutott ezért az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a per tárgyává tett egyik feltétel sem tisztességtelen, ezért érdemben helyes döntését az ítéltábla az r.Pp. 253. § (2) bekezdése alkalmazásával – kiegészített indokolással – helybenhagyta.

[64] A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a felpereseket a r.Pp. 78. § (1) bekezdése és 82. § (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelezte a jogi képviselővel eljáró alperes másodfokú perköltségének megfizetésére, melynek összegét a jogi képviselő által kifejtett tevékenység figyelembevételével mérlegeléssel, a másodfokú eljárás kisebb munkaterhe alapján állapította meg a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései szerint.

[65] Az illetékfeljegyzési joguk folytán feljegyzett fellebbezési illeték egyetemleges megfizetésére a felperesek a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. §-a alapján kötelesek.

Budapest, 2021. március 31.

dr. Buglyó Gabriella s.k.

a tanács elnöke

dr. Csonka Balázs s.k.

dr. Szunyogh Zsófia s.k.

előadó bíró

bíró